

I MUSLINGERNES BY

TEKST: Frank Flemming Pedersen

”Sild er gåååådt”, har det lydt ud over markedsboderne i mands minde og før det endda. Det siger man i hvert fald. Og at den blanke, slanke fisk er godt, vil man til enhver tid skrive under på i Løgstør. Byen ved Limfjorden er nemlig opstået som fiskerleje i middelalderens netop på grund af det gode sildefiskeri i Limfjorden. Senere er byen vokset til dels på grund af en god beliggenhed for skibstrafikken til og fra den vestlige del af Limfjorden, da fjordens vestlige udløb sandede til i 1100-tallet.

I nøgne tal snakker vi om en by med ca. 4.000 indbyggere, hvis bykerne er præget af gamle gader med små huse bygget til

fiskere og sømænd. Ja, havet har betydet meget – om ikke alt – for Løgstørs udvikling. Som i så mange andre kystbyer i Danmark har man i Løgstør måtte kæmpe en kamp for at bevare arbejdspladser og forsørgelsesgrundlag, når naturen og konjunkturerne ikke har spillet med. I 1700-tallet blæste der ikke gunstige vinde over byen, som i 1769 måtte se sit folketal falde til kun 392 indbyggere.

Frederik den VII's kanal blev anlagt 1856-61 for at føre skibstrafikken inden om Løgstør Grunde, der var så lavvandet, at man måtte omlade varetransporter til fladbundede pramme for at få dem forbi. I slutningen af 1800-tallet sejlede knap 3.000 fartøjer gennem kanalen hvert år.

Den mistede stort set sin betydning i 1901, da der blev gravet en 3,5 meter dyb rende ved Løgstør Grunde.

I dag snakker man ikke så meget om sild i Løgstør, som man snakker om muslinger. Limfjordsøsters og blåmuslinger fra Limfjorden er så eftertragtede, så de i dag er den største fiskeindustri i Limfjorden. I Løgstør har man ophøjet muslingen til særstatus med events som Muslingehøstfesten og Muslingefestivalen, som hvert år samler tusindvis af lokale og udenbys gæster. Så står Muslingekogelaug og andre kokke klar på havnen til at servere muslinger i alle afskygninger. Og de glider ned, gør de. ■

I MUSLINGERNES BY

TEKST: Frank Flemming Pedersen

FOTO: Frank Flemming Pedersen, Bjørg Kiær, Sammenslutningen af Danske småøer

Vi har forladt Nibe efter et par dages ophold. Målet for vores næste stop er Løgstør: Muslingernes by, der trods navnet historisk set har meget at takke silden for. Men lad det nu være. Vejret er absolut med os. Blæsten, der efter sigende går frisk over Limfjordens vande, er mere en brise, og lyset slår blink over Limfjordens vande for nu at citere den landskendte sang. Med andre ord: vi har optimale forhold at sejle i og til at nyde kystnaturen, der er meget tæt på os hele vejen. Faktisk er afstanden fra kyst til kyst fra de små øer Troldholmene ikke mere end godt 3 km. og den snævres ind på vejen til Aggersundbroen, som forbinder Han Herred i nord med Himmerland få km nordøst for Løgstør. Her er der blot et par hundrede meter mellem landsdelene. Efter Aggersundbroen har vi ret forude

den lille ø, Borreholm, som er en del af Aggersborggård Vildtreservat og en værdifuld rastestedsplads for mange vadefugle. På nordkysten kan vi ane Aggersborg Kirke og vikingeanlægget Aggersborg. På dette sted åbner Limfjorden sig op, og om styrbord har vi så vores destination: Løgstør, hvor det særegne Løgstør Grunde Forfyr, sammen med bagfyret leder trafikken gennem det smalle sejløb i Løgstør Grunde.

Der er godt med både i havnen, som ligger tæt på byen. Der er let adgang til alt, hvad en sejlerfamilie har brug for af fornødenheder og faciliteter. Her er smukt og uforstyrret. Sådan da. For vi er kommet medio juli, hvor den årlige Muslingefestival finder sted. Og det viser den lille by med de godt 4.000 indbyggere fra endnu en positiv side.

MUSLINGEFESTIVALEN TRÆKKER

I sandhed er vi kommet til Muslingernes by, og det er tusindvis af andre gæster også. Byen summer af liv, og sprøde toner strømmer ud fra festteltene, hvor der serveres den rette blanding af muslinger, musik og munter fællessang. Og selvfølgelig tilsat muslingeretternes tro følgesvende: øl og snaps. Traditionen foreskriver, at Det Mobile Kogelaug fredag aften koger 1 ton muslinger. Lørdag og søndag omsætter Løgstør Muslingelav fjordens råvarer til skønne madoplevelser for festivalens gæsterne. Kunstnere og kunsthåndværkere deltager med boder – og lokale varemønstre er repræsenteret i rigt mål med smagsprøver og salg af unikke varer.

Lyder det som noget af en kulinarisk løkfest? Absolut. Løgstør Muslingefestival 2019 trak mellem 6000 og 8000 gæster,

1) Et af de mange skibe på Limfjordsmuseet, 2) Sejlads med gamle skibe på Fjorden, 3) Kanalfogedens bolig, 4) Drejebroen ved Frederiks VII's kanal, 5) Aggersborg Kirke

6

7

8

9

10

11

der blev spist ca. 1,6 ton muslinger, fredag blev der langet 2000 portioner over disken. Sådan.

MERE FESTIVITAS

Man er ikke uvant med at feste på disse egne. Den store kapsejlads "Limfjorden Rundt" løber af stablen hvert år i uge 37. Det er Nordens største træskibssejlads, hvor op mod 65 gamle erhvervsfartøjer kæmper om placeringerne. Fra Løgstør går turen over Thisted, Struer, Nykøbing Mors, Fur til Skive. I alle havnebyerne er der specielle arrangementer og en festlig stemning. Ikke mindst i Løgstør.

Blandt de deltagende skibe er der bådtyper, der tilbage i tiden har været anvendt i erhvervsmæssigt øjemed på Limfjorden. Man må ikke glemme, at skibene har været livsnerven, der har forbundet

de lokale samfund ved fjorden, som igen har været transportvej for korn, varer og brændsel.

Derfor afspejler de mange forskellige bådtyper, der gennem århundreder er udviklet til sejlads på Limfjorden, også de særlige formål og besejlingsforhold, der definerer Limfjordsegnene. Og "Limfjordsflåden" tæller en righoldig variation af både og skibe, der spænder fra sjægtterne, kågerne og prammene til de større skonnerter, galeaser og jagter.

Så på mange måder er "Limfjorden Rundt" også en hyldest til de prægtige skibe, der gav liv og beskæftigelse til egnen.

MUSEET VISER HISTORIEN

Efter den megen fest og farverne på havnen i Løgstør kunne det være rart med

lidt andre vitaminer til hjernen. Limfjorden er så rig på historie, så det er nærliggende at bruge lidt tid på Limfjordsmuseet for at lære den smukke egn bedre at kende. Museet fordeler sig på tre adresser, som ligger ved Frederik VII's Kanal og den gamle drejebro.

Når vi nu påstår, at Limfjordsmuseet er et slaraffenland for børn og voksne, så er det ikke en millimeter overdrevet. Man mener nemlig, at et godt museum har gode, spændende og involverende udstillinger. Og det lever Limfjordsmuseet så fint op til. Her er nemlig noget at se på, at røre ved, at være med i og få forstand af. Det maritime liv ved fjorden er selvfølgelig i fokus. Men aktiviteterne er så vidtfavnende, at man ikke nødvendigvis behøver at interessere sig for den del af historien for at få en oplevelse med hjem.

6) Sommeraktivitet i museet, 7) Småbådene har været bindeled mellem samfundene ved Fjorden, 8) Arbejdende værksteder på Limfjordsmuseet, 9) Udflugt på kanalen, 10) Friske råvarer, 11) Sommeraktivitet

12

14

15

13

16

OPLEVELSER I BØRNEHØJDE

På denne tur har vi hverken børn eller børnebørn med, hvilket er lidt ærgerligt, for alle andre børn munter sig på museet. Det er måske ikke så mange plancher om de fine udstillingsgenstande, der bliver studeret, men der er også andre måder at få viden på. Museet låner Limfjordsmuseets krabbegrej ud, og ved bådebroen i Frederik VII's Kanal kan børnene så ellers bare prøve lykken.

Museets legeplads er også et hit. Børnene flokkes om gyngerne, rutsjebanen og den spændende svævebane. Hvis de da ikke munter sig med den store ruse og den halve båd med klatretet.

Men vandet trækker selvfølgelig. Også livet under vandet. På en snorkelsafari kan børnene se de mange havdyr i deres rette element. Og skulle der være nysgerrige sjæle, der ønsker at se nærmere på, hvordan en fisk ser ud indvendigt, så skærer museets sommerformidler også en fisk op

og fortæller om fiskens organer og dets funktioner.

LIVET VED OG PÅ FJORDEN

Men man kommer ikke uden om det maritime. Den permanente udstilling om "Den fantastiske fjord" i den gamle Kanal-fogedbolig fortæller om søfarten på Limfjorden gennem tiden. Historien formidles levende med film, lyd og lys, hvor de unikke udstillingsgenstande sættes i perspektiv. Tag endelig børnene med for her er det nemlig tilladt at røre ved mange af de fine genstande.

I det maritime oplevelsescenter er der særligt fokus på fiskeriet i Limfjorden. Men også andre emner berøres som f.eks. strandjagt, stormflod og bådebyggeri. I store og små akvarier kan man komme under overfladen og se, hvordan livet udspillede sig før 1825, da fjorden var brakvandsfjord. Og hvad siden skete, da Vesterhavet brød ind i fjorden ved Agger. Igen er der tænkt på børnene, der i det

store røre bassin kan klappe en krabbe eller kæle en flad fisk.

EN HJERTESTYRKER

Alle ved, at en sømand styrker sig med en rom i ny og næ. Hvad snapsen har af tilknytning til det maritime liv, ved vi ikke. Men ikke desto mindre kan man på Limfjordsmuseets Snapseriet få fortællingen om – og i sommerperioden og smage på – den lokale kryddersnaps.

Snapseriet laver snaps af ingredienser, som den unikke natur omkring Limfjorden og Frederik VII's kanal frembringer. Naturen her er speciel. Da Frederik VII's kanal i sin tid blev gravet, kom den overskydende jord fra kanalen til at danne de skrænter, der er omkring kanalen i dag. Derfor er naturen på den ene side af kanalen markant anderledes end den på den anden side af kanalen. Det skulle efter sigende give mulighed for, at snapsene udvikler endnu flere smagsoplevelser.

12) Limfjordsmuseets Snapseri, 13) Den gamle træksti langs Frederik VII's kanal, 14) Vægterne viser sig frem i turistsæsonen, 15) Aggersborg vikingeanlæg, 16) Løgstør Grunde Forfyr.

17

18

19

20

21

22

FREDERIK VII'S KANAL

Meget af det liv, der er i Løgstør i disse dage udfolder sig på og langs Frederik VII's Kanal, der skærer ind i land fra Løgstør mod syd til Lendrup Strand. Kanalen er en 4,4 km lang, ca. 25 m bred og 3 meter dyb håndgravet kanal, som blev anlagt mellem 1856-61 for at lette passagen af skibstrafikken mellem Lendrup og Løgstør Bredning. Årsagen var den enkle, at man på grund af det lave vand ved Løgstør Grunde måtte omlade varetransporter til fladbundede pramme for at få dem forbi.

Kanalen blev indviet af majestæten selv, og den blev straks en succes. Adskillige hundrede skibe passerede hvert år kanalen, og i slutningen af 1800-tallet var man oppe på knap 3.000 fartøjer pr. år. De fleste sejlede for egen kraft, mens andre blev trukket af heste, stude eller endda af besætningen, der gik på trækstier langs kanalen. Den var i brug til 1913, men mistede faktisk sin store betydning

i 1901, da der blev gravet en 3,5 meter dyb rende gennem grundene ved Løgstør.

Kanalen havde da udtjent sin funktion og blev lukket af i Lendrup. I dag vidner den om fortidens søfart og en store ingeniørkunst og arbejdsindsats for at holde hjulene i gang i området. Men kanalen lever stadig og indbyder til en guidet sejl tur med Limfjordsmuseets "Grevinde Danner." Eller en gåtur langs trækstierne. Kanalen har siden 1958 været fredet som fortidsminde, og ved et besøg på Limfjordsmuseet i den tidligere kanal-fogedbolig kan du lære meget mere om kanalens historie. Ved museet ses også den 25 tons tunge og stadig aktive drejebro, som er Danmarks ældste fungerende drejebro.

GENOPSTANDELSE VENTER

Men måske kan vi alle igen komme til at opleve Frederik VII's kanal som i fordums tid. Lokale kræfter og ildsjæle arbejder

nemlig på en genåbning, og Slots- og Kulturstyrelsen har givet dispensation til et projekt, der skal reetablere og genoprette den historiske kanal mellem Løgstør og Lendrup. Tanken er at åbne kanalen ved udsejlingen ved Lendrup, så det bliver muligt at sejle gennem kanalen som oprindeligt tiltænkt. På den måde vil sejlere og andre besøgende meget direkte og visuelt kunne opleve Frederik VII's kanals oprindelige funktion.

Men lige nu nyder de mange, der gæster området den unikke kanal. Selv nyder vi en stille stund på bænkene ved Kanalbetjentens Hus.

Det er tid at tage afsked med alle muslingerne i Løgstør. Gæstfriheden er stor, og der er højt til loftet i Limfjordsbyen, der har vist sig fra sin smukkeste side. Denne gang nåede vi det, vi havde sat os for. Men om vi fik set det hele eller det meste, ved vi ikke. Måske vi har noget til gode. Men så må vi jo vende tilbage. ■

17) Limfjordsmuseets skibsudstilling, 18) Aktiviteter for børn i museet, 19) Også udendørsaktiviteter er der tænkt på, 20) Flere af Fjordens gamle skibe, 21) Frederiks VII's kanal er et yndet udflugtsmål, 22) Der er nok at se på ved kanalen.